

PRAŽSKÁ KONFERENCE "PSYCHOLOGIE LIDSKÉHO UČENÍ"

Conference of Psychology of Human Learning

J.Linhart - Z.Jelínková

Psychologický ústav ČSAV, Praha.

Psychologický ústav ČSAV s výzkumnou skupinou státního plánu X-18-2 uspořádal ve dnech 15.-19. července 1969 v Praze konferenci s mezinárodní účastí "Psychologie lidského učení".

Organizačnímu výboru, v čele s profesorem Vl.Tardym, ředitelem Psychologického ústavu, profesorem J.Linhartem, předsedou programového a organizačního výboru a Dr.Z.Jelínkovou vědeckým sekretářem konference, se ve spolupráci s dalšími pracovníky Psychologického ústavu a presidia ČSAV podařilo zajistit první rozsáhlejší setkání československých psychologů s předními vědci z východních a západních zemí k tomuto tématu.

Konference byla plodnou konfrontací názorů různých psychologických škol za účasti asi 100 účastníků (z toho přes polovinu ze zahraničí). Mezi účastníky konference byli přední světoví psychologové.

Konferenci zahájil ředitel Psychologického ústavu prof.Dr. V.Tardy. Účastníky potěšila zpráva zaslaná jedním z nejvýznamnějších žijících psychologů prof.J.Piagetem a prof. B.Inhelderovou. Prof.W.Metzger (Psychologisches Institut der Universität, Münster) a prof.K.H.Pribram (Stanford University, California) přednesli úvodní referáty. Prof.W.Metzger se ve svém referátě "Learning and Mental Development" zabýval vztahem učení k mentálnímu vývoji, konfrontací kognitivní teorie učení s pojmem organického zrání. Rozlišoval čtyři základní

oblasti učení, 1) učení jako změna kognitivní struktury, 2) učení jako z_okonalezení volního řízení pohybů, 3) učení jako změna motivační, 4) učení jako změna v socializaci jedince. V těchto oblastech lze stěží očekávat shodné zákony. Prof. K.H.Pribram se ve své přednášce zabýval analýzou mozku jako nástroje lidského učení. Rozlišoval různé úrovně učení v závislosti na rozdílných mozkových mechanismech - konfigurační učení souvisí s imprinting, jakožto specifickou formou u percepčního učení (diskriminační učení se liší od konfiguračního délkou svého trvání), učení transferem, učení dovednostem, jazykové učení. V pojetí Pribrama je chování řízeno podle modelu servomechanismů, jež umožňují výběr a ověření výkonu ve vztahu k plánu na základě zpětné vazby. Lze vyslovit hypotézu, že mozek je především kódovací ústrojí, zvláště rozvinuté u člověka. Učení není pouhé pamětní uchevávání asociací, ale kódování a učení se kódům.

Prof.J.Linhart seznámil účastníky na společném zahajovacím zasedání v referátu "Kognitivní a motivační faktory v lidském učení" s experimentální prací oddělení psychologie učení v Psychologickém ústavu ČSAV v Praze. Autor podal přehled původních výzkumů, jež se týkaly a) explorační aktivity a učení, b) úlohy anticipace v učení, c) řešení problému a pojmového učení. V prvním okruhu výzkumů se autor zabýval hlavně vlivem posilování při hře na motivaci subjektu. Výzkum potvrdil, že při učení vzniká nová sekundární motivace. Při výzkumu úlohy anticipace v učení bylo provedeno srovnání prosté motorické reakce, ovlivňované různým stupněm zpětné informace o výkonu, s anticipační reakcí. V třetím okruhu experimentálního výzku-

mu při řešení problému šlo o změny v kognitivních strukturách. Byly studovány různé typy problémových situací s izomorfní strukturou při sukcesivní a simultánní presentaci. Ukázalo se, že vyššího výkonu bylo dosaženo při simultánní presentaci. Po společném zahájení se konaly sezení v 5 sekcích, zaměřených k závažným psychologickým tématům. O problematice učení bylo jednáno v širokém spektru od fyziologických mechanismů, změn na úrovni energeticko-aktivačních k symbolickým jazykovým, kognitivním a regulačním procesům.

Referáty v sekci "Paměť a učení", vedené českým předsedou Dr. Dostálkem se týkaly fyziologických mechanismů učení a paměti. V celodenní sekci "Aktivace a motivace v učení", řízené prof. D.E. Berlynem (Canada) se referující soustředili na analýzu vzájemných vztahů motivace a učení, otázky nejistoty, zvědavosti, incentivu aj. Druhá celodenní sekce "Symbolické, jazykové procesy a učení" za předsednictví prof. M.L. Lane (USA) a T. Slama-Cazacu (Rumunsko) se zabývala hlavně problematikou jazykových struktur a jejich sémantických obsahů. Kognitivním procesům a řešení problému se věnovala sekce vedená prof. P.C. Wasonem (Anglie). Předsedou sekce "Teoretické problémy učení, modely učení, teorie systémů" byl prof. W.K. Estes (USA), jehož úvodní přednáška se týkala celé řady základních pojmů teorie učení. Na závěrečném zasedání prof. K. H. Pribram podal zřetelné shrnutí jednání konference a jednotliví předsedové podali za své sekce shrnutí diskuse.

Konference se zúčastnil prof. H. Alpert jako pozorovatel mezinárodní organizace UNESCO, který v závěrečném hodnocení kladně ocenil snahu hledat jednotný jazyk v pojmové rozrůzněnosti

a zdůraznil závažnost vztahu teoretických a experimentálních výzkumů k potřebám společenské praxe.

Na závěr vyšel z řad účastníků návrh, aby se konference na toto základní psychologické téma konala opakovaně každý třetí rok, což dostatečně komentuje užitečnost a závažnost uskutečněné výměny informací.

Referáty předsedů sekcí i ostatních referujících účastníků jsou v tisku. Budou vydány v krátké době v dvousvazkovém sborníku anglicky se stručnými českými výtahy. Je možno si je objednat v Psychologickém ústavu ČSAV, Praha 1, Purkyňova 2.